

శ్రీ రామచంద్రాయనమః

కవిశైలైశ్వరశతకము.

వేలమూరి జానకిరామమూర్తి ప్రణీతము.
(మొదటికూర్పు 200 పేజులు)

పత్తణ్డ

శ్రీకాళిదాసుశాస్త్రిగృహాలయందు ముద్రింపబడినది.

(కాపీరైటు)

1932.

(వెల 2 అణాలు)

విజౌపనము.

—శతశత—

అర్జునారా!

ఈశతకము పౌతిమూసపునకు ఉపయక్తమైనది. యేలనన పౌ
పంచమున జన్మ మెత్తినది ముదల చచ్చువరకును శనిబాధలేనివారలుం
డడవి నానమ్మగము. అట్టిభావములు స్వానుభవముగా వ్యాశినాడను.
యిందులకు నామ్మిడగు శ్రీయత. వనం శంకశరశర్మగారు [శారదా
సంపాదకులు] నేహాపిన పౌతినిగమనించి నర్మలకు తెలియునట్లు గౌం
ధమును ముద్రించుచున్నట్లు వారికి నేనెంతయో శ్రమపడ్డను. ఈశతక
మును శారదాపన వారే ముద్రించుటకు అధికారముపొందియున్నారు.
మరియును ముద్రించకూడదు.

యిట్లు.

గౌంధకర.

వేలమూరి జానకిరామమూర్తి.

ప్రేమామచంద్రాయనమః

తైత్తిరీయ శతకము.

—(౦):—

- చ॥ శ్రీసుగుణాలవాలమయి * చెన్నలరాజేశ్వర్యవంశ మం
దాసజనించినోకతతి * హాయిగసంజగన్యకుండై న
వేసమువంశధర్మమును * విడియశెంబునుగూల్చినట్టి వి
శ్వానివీహాసమార్గమును * బట్టినదిట్టవృగాశ్చ నైశ్చరా!
చ॥ అహరిమానుజగళియము * సందలిసీచరితంబువాస నా
రహితము; పాపభాజనవి * రాజితవృత్తము, దుష్టమార్గ సం
విహితము, పాదుసజ్జనశ * విచిత్రసద్గుణోకదూష్య స
న్నిహితము, దుర్మదాంధుల * నిత్యము, సత్వముగళనైశ్చరా! ౨

- చ॥ జనకుడులోకబంధుగతి * సంతతిమహాలినిచ్చినట్టితో
గొనునడికించి, యున్నయను * గూరుడునోయమధర్మరాజు నీ
కనుపమనాధున్మృత్యుయెటు * లబ్బునున్మృత్యుకలుంచజెట్టు వే
రనదగునే? కృపాయుతుడ * వంచనుకొంటుకునిశనైశ్చరా! 3
- ఈ॥ అయమునువచ్చునెడ * మంటగిముల్ భీమరంబుతాగతి
నయముగనీవుబట్టినజ * నంబుననీవలెగాకదుర్వచః
ప్రయతులుగాకవాపగుణ * వర్తులుగాకఖిలప్రమోదనం
జయులుగగా? యుడరని * చాటెదనీమహిమల్ శనైశ్చరా! ౪
- చ॥ ధనియుదరిదుర్జ్జనువర * తాపసిదోషియగుబతివ్రతా
జనులుబతివ్రతాత్మమున * బాలకయున్నటుదోచుదుర్జనుం
డను? మనీషిశాలియగు * నార్యపతింసుడుదుర్జనుండుగా
గనుపడునీవుబట్టగజగంబున * నీమహిమశనైశ్చరా! ౫

- ఉ॥ నీలసంయోధమధ్యమఃస * నిల్కడలేకచిహ్నకృమంచున్న్
కాల్పినిగప్పియంగమిడి * కాల్మిలుమెలుంగననాత్మశేజమ
వేళిసఃకాలచక్రమ * వేళయేలేకపెలుగుబూర్గక
రాల్మోభుజించుశీవతితి * యామిగణంబుఃబుగాశ్చివైశ్చరా!
లోకములెన్నియోయెవరి * లోకమువారిదెక్కువ్యలోకమీ
లోకముగాంచబూదుబుధ * లోకమునెంచవుదండిదండ నా
లోకమువారివారికడ * లోపములకవచియుండ; సత్యమా
లోకములోకులంజెరచు * లోకముదుష్టులకుశశ్చెన్నరా!
ఉ॥ నీవుసమస్తజంతువుల * నిల్కడబోకడజేసిచంచలం
జేవగగూర్చుచుండవిది * యేకదుచిత్రముకల్పొట్టుకుం
జేవగనేగదావమని * చేతికినీయడనిన్ననమ్మనీ
లోవయెమాకువచ్చునః బుధులహసియింతురిలకశ్చెన్నరా! ౮

- ఉ॥ ఖలులకుగర్భదూకులకు * గర్భమదాంధులకల్పబుద్ధి సం
కలితులకుభవత్ప్రతిభ * గన్పడజేయుముమమ్మనోలు నీ
మలనలిచైత్తిచంపకుము * నూత్నముగానధికారమబ్బి వా
రలగతిహూర్వవంశజులు * రాతిటుదునిజికికశనైశ్చరా!
చ॥ నిరుపమలీలనీకధలు * నెమ్మివచింపగభారతంబు నా
బరగుభవప్రమోహరమ * బంధకనివావిషయంబునంకు సం
దిరుగసమస్తజంతువులు * నీకల్పపగ్గిలినభావబుద్ధి సం
కరములుగాకయుండునని * కాంచితినీకథలక్షనైశ్చరా!
చ॥ ఫలదమనావసుప్రజని * వాసివిసీవసమిథ్తైశ్చ
నిలచిభజింపనీదయిన * నీచగుణమృదుమానకుండ సా
ధులనవతారమూర్తులను * దుర్గతిబట్టగజేతువీపు యో
గ్యులకడనున్నదుష్టదత్తి * యోగ్యుడనందగునేకనైశ్చరా?

- చు॥ నిమగ్నమునన్ శ్చిలస్థితిని * నిల్వగనీయవృత్తిత్వవాసనా
 క్రిమిముననుండునీయవతి * కాకశతాయుతితోటియోచనన్
 నెమరుకుజెచ్చుచుండెదపు * నీచులగాల్చెడువారికిట్టిదు
 ర్నిమగ్నరముల్ వ్యధల్ నిజము * గానగునందునిలకాశనైశ్చరా! ౧౨
- ఉ॥ కానుకలింపనట్టికృత * కివ్వనహరములకాధనాధ్యులుక
 గానీవిజెల్లుచుండెదర * ఖండయశంబునుమాపుచుండివి
 శ్వాపముజూపువారమను * చందమునిక్కము, వైశ్యవంత్రి
 వేసమునిత్యోమిగానుడివి * వేకతగాంచుమిక్కాశనైశ్చరా! ౧౩
- ఉ॥ వర్షికివర్షియాచమువి * వానిస్థిగానులనానుకంబుపై
 పడ్డికిబందికానయలు * పైపదిగోగులువేలనలకై
 యుండచులేదువారికిది * గ్రున్నపడివారినికాలజూచుటే
 గుడ్డవకొందులందుధవి * కుల్ భుజిదాతైవోశ... ౧౪

- చ॥ వదలని వెంట వెంటబడి * పొత్తు ఫలంబుల గొడు జేయుచుం
గరులక కింత ముంబడిన * కాలభ్రువంగ గుర్తి నుంట్టిపే
వనయలెప్పే దంబువన * యక మునుయుద్ధము జేసి నట్టి యా
నదయు భజింప నీ భయవి * చారము దూరమగుకా శె...
ఉ॥ ఆనందజెందు వేళనొక * రైసన హయము జేయరారు నం
తాపక రోక్తులక బలికి * ధైర్యము దూలగ జేయధికులై
మోవి నయ్యు జెట్టడను * చుందురు గొందరు వాని గొందినం
దాపుకు జేరినీ గువను * ధానలి నీమహిమకా శె...
ఉ॥ ఎందుకులో దూపణల * కవిబుడే గొప్ప నీ దుక్క రిక్కి
మందము జేసి గొంద్రువది * మాసి నుఖంబుగ నుగడుమింక నం
కొందను చైన నల్పమని * కాంచుగ వీశ్వర సూక్తి నీపు కా
దంచువో మెచ్చు గొంచువన * యంబని యెంత హాకా శె... ౧౭

- చ॥ గతజలసేతుబంధముః * కార్యములేక గాగల్గి యె
తిరివర మార్కార్యచ * నావ్యవహారములై నబ్జిగ్నా
బ్రీతిఁ ననుంచి చేయదు * బద్ధతిహాపెదవంచు నెంచి న
మిక్కిలిజెనువాడె జేయగలెను * మేల్కొన వేళనిలక శె॥ ౧౮
- చ॥ జనములనే పువర్ములు * జక్కగ బట్టినయట్లునిన్ను నే
ననుపమరీతి బట్టగను * హాగనాంతరస్థిమలందు డా
గినపదునాలుగే పలుడి * కిం చెదనీద క కాచుటొమ్మింక
శెనీక శనిగ్రహంబువి * చంద్రుడు నిక్కముగకన్ శె॥ ౧౯
- ఉ॥ వాలగువారివారిపని * పాటలకన్ సమయంబు లేదు లం
చాలకు వేళ లేదు కల * సంపదహాగజ్జేయ నెంచగా
గాలిములేదు ధర్మమును * కార్యమునకై సమయంబు వేళముం
గాలముగుండెగలములు * గాధనవంతులకు శె॥ ౨౦

చ॥ ఇరవగుభర్తమన్ననొక * క్షీయకుబీడికిస్సప్తాక్ష

మరిసిగలేటుకన్నమడి * మాన్యమలమ్మినడబ్బుచేతిలో

దిరిగెడువారుశాసన * విధిక్రధనచిాయగడంగునల్లిము

ప్పరులుబలించినారువల * సద్దత్తిస్సీమహిమన్ శ॥

ఉ॥ చక్కగకాపుడువ్విచెవి * సందునగాల్పినబీడిముక్కపెం

పెక్కిదుజరుగోచివిడి * యీనవనాగరికుల్ బజారునన్

మక్కువనేగుచుంబనికి * మాలినచేప్తలనుండచేబెవై

దక్కిరికాదెయన్యమత * ధర్మముల్ బడుచున్ శ॥

చ॥ ఎవరికివాగుడైదలయి * యీనవనాగరికంపుమార్మున్

దవలిచియున్న, కూడుదిను * దారి నెఱుంగకయన్యదేశ సం

భవపరితాపమాగ్మున * బ్రాకుచులేమనబూర్వధర్మముల్

దపులవటంచకించనుల * దాకుదులేమనెదన్ శ॥

చు కవివరశాస్త్రములు * కాయమానల్లన, మందవృత్తి వా
స్తవముగ నాధుమకానిజన * సంతతి శాపముతోడగల్గెనీ

నవిరళవత్సగమీనను * నట్టిదలన్న సతీవ్యధానిల

పరివీరళచంచలంబన * వచ్చుమదింగనననో శ॥

— ౨౪

ఉ॥ కారులుగూయువారలతి * కారవసేతులు గుప్తపాపనం

ధా లిల్ల మహామహుల * తాళిగుడుబోతులు యోగిపుంగవుల్

బాలులు పండితోల్తెముల * సంగతులార్యులు నీదురాజ్యమే

కారయమూఢమంత్రియత * మెరిగియున్నదిగా శ॥

— ౨౫

ఉ॥ భంగుదుకాణముల్ విసధ * పానగృహముల్లలు బీశిపావులుక

రంగుగతాపిహూతులు * రంపిలు రంకెలలిండ్లుదుష్టులుం

బొంగుగనందు కేహములు * పొందుగనీకు నివాస యోగ్యముల్

మంగళగూఢీమహిమ * మానకాంచనగుళి శ॥

— ౨౬

ఉ॥ ఆరయజన్మలగ్నమున * నాశిశురోగము, రెంటునింటన
 ట్టోరిమిలేదు మూడిటన * వహాదరులుండగు బల్లినాల్లిటన్
 ధానుజిహ్వ * కెడిటను * వారతనతతిస్థయనోపన్

వాటగుంతమేలికెడ * నన్నడివిక మెకా శె॥

౨౭

చ॥ ఆరయగళత్రభావమున * నాపదబెట్టుచునందుపీపు ను
 సిరగతివప్టమంబు నచు * జెప్పివంచక బుదికర్మయం
 డునుగతి దండ్రిజంపెద * ప యోగ్యుని జ్ఞేహబడింట నాబ్బసం

భరితుడవంట పోల్క నడి * వాస్తవమొప్పగనో శె॥

౨౮

చ॥ పదునొకటన్ భనంబుకడు * బొడ్డానరింతువుద్వాదశెంబున్
 ముదమునగూర్చి నెచ్చటికి * మోక్షవివాశన కాలివెండున్
 నుదయుల! నీవెలొకతిమ * మెత్తిజరించెమవారునూక శె॥

కడపడినీవిధానమొన * బుగతును నీమహిమన్ శె॥

౨౯

- చ॥ మునినకారాయలున * ముక్తినిబిక్కుము పుచ్చుచిత పు
డకగనికొదిపచ్చి పున * గడ్డిన పక్కలుబైసిమాయి సం
బరములు ముక్కనేయిరుచి * బారనిబైలము వైశ్యులీంకు భూ
సురులకు భక్తివానమిడ * జూచెనరీమహిమక శ్॥ 30
- ఉ॥ స్నానము, దేవప్రాజనము * సంధ్యము, సన్ధ్యయసంబుభూసురా
సూనసదాచరత్నోజిత * మ్యానము, శ్రాన్యము రాజధన్యముల్
నూనిదియపుడేటనను * మాడరసంచున కూకుగుడ్డకన్
మానియముల్ ఏమాప్తయట * మానవిహీనమెక్క శ్॥ 31
- చ॥ చడువులు లేనినాడెనిల * పద్మతిధర్మములుండెనిల్లడా
చరువులు లేనినాడిన * సాయపుభూములువిక్రయించుటే
యదనసికాపు నెత్తులకు * పాటగు కావిక్కిహల్లుబూట్లకే
కదభవతావనింబరుల * కాలముకాపుననో శ్॥ 32

ఉ॥ గాడిదపిల్లతోనులము * గాబరవిద్యలనేర్చునుండినా
వాడిగనీగ మోతపము * బల్లకిమోతియసన్య * జ సం
పీడితచిత్తులైజనులు * తెల్లనమనసి తేక చాప సం
తాడితులైయునుబుధుర * ధర్మియుదప్పిదిగా శ్॥

33

చ॥ అననధికారమెన్నడి * రంసుకొయే మొన్నదేశమంచునూ
తినులకుదారిణికిమము * తప్పికి చాడయుపోవువారిలం
గవిసరి దేనుటంబుధ * కాడపుధర్మమువాఁమార్మే
పనివడుచుంట్లనొకమున * భావ్యమిగిమహిమక శ్॥

34

చ॥ సమయ మెఱుంగజాలినవి * చారమునేయకకుక్క వెత్తి బో
శములయిడెదవార్లచివక * విసుగుక బడనాడిగర్గ ము
త్తుమతులు నెచ్చించితమ * కుంగుమేలుదలంపకుండ నీ
మమావిడనాడిభిష్టులగు * మార్గమెనీమహిమక శ్॥

35

ఉ॥ ఏయది పాపముననుజిది * యేడ్చకునైనను పచ్చవడితొ
 నేయుగమందుగాని * పుకుపేడితిధర్మము కార్యయత్నమె
 డేయెడ నెనగానియెడ * విందుకైచములేదటందు
 సాయములేకన్వేషయె * చాలునుమాకైపుడుక శ॥

32-

ఉ॥ ఊరులుబట్టెనట్టణము * లొంగుగ నాంచివనపుడేలు ని
 గారపుకాఫీకాపులున * గంలున గొనవివాదమున ముగ
 శ్రయ్యరపుగంగిలిషునలు * కుల ఉచికారిములేనయట్టి
 బారులుజన్మధర్మకౌతూ * లారయనాన్వముగా శ్లో॥

32

చ॥ మునిజనుల్లివిషాదననున * బూవిహరింగ నెంచిధరులై
 గొననిసలాభమేమిదియన * గూర్కబాలురబుజ్జెందు
 గునధర్మకౌతూకైతనము * కుంగలమేలునుబ్రాహ్మణిందురా?
 తీనకయెచానిపోవునొక * దెచ్చికదయమిలక శ॥

33-

- ఉ॥ కనుగొనఁజ్యముల్పలుక * గాదగుశక్తియెకానులేని లో
పమ్మనలోభిమానసుల * నాసిగర్వ భలమేమిలేక లో
కమ్మన భేల నైతిసుగ * గాకొనలక్ష లిఖి మంచినందు లో
సమ్మనిచింతచేసెదను * న్వాంతియునెవ వరదా! శ॥ 3౯
- చ॥ అరయగ కేళికితరువు * సగుహనాగులన్తిభారతీ
తరుణికినన్మదేశస్థి * దాస్యభాజంగ ముమావరించెనీ
తగుణముదాసిగూర్పలకు * దండములేకసిక్తోట్టుచచ్చలుల్
బరిచినవొల్కనోయి మచి * సమునుగ్గక్క నెడక శ॥ ౪౦
- చ॥ తొగరుచు మోపిగల్పించు * దోయిసరోజములక్ష్మీయుగ్మముల్
వగరుచిపల్క వేడితెగ * బాలెకునున్న మిలనగంచా
దగరుమనీశులచుమడు * నల్లడిలకన్మర భాధనాత్మిలో
నగరుజనంబులంగడు * నైచ్చమనీమహిమక శ॥ ౪౧

- చ॥ క'వులము, మప్తకాకవుల * కావరమునుజిహ్నుదేవతా
క'వులము, రాజదత్తమణి * కాంచనభూషణచివ్వవస్త్రాణాం
క'వులము, ముక్తియోషిదత్తి * గౌరవయోధరమాల్యగంధనాం
క'వులము, మాకుగప్తముల * గర్జననికుమిక్షణే॥ ౨౨
- చ॥ ధరనవతారభేదముల * దాహోన్మనుదైవముమానివాక్యతీం
దిరిగెనలంఘ్యగ్రంథములు * తీరిగువేదములందునివృత్తి
నదులతినాసికుల్పరజ * నప్రభుచిక్కిరించుదిను
కరముననాస్తికత్వమును * గాంచనశక్తులిలకే॥ ౨౩
- టి॥ ధనముజగత్ప్రాయములకు * దారికమావరధర్మకార్యనా
ధనము, సముష్ణశ్శుస్సప్త * ధర్మచిరోధకకార్యవస్తుభా
ధనము, పరోక్షతత్వవిది * తప్రతిపదిక్కిదాగకాఖ్యభా
ధనము, నొసంగవేదగ్మ * తప్రతిపాదనకుశే॥ ౨౪

- చ॥ ఒకదిసమున్నీతిమరి * యొక్కదివంబుననుండఁగ జం
క కయిలుదొప్పించుంటివెటు * కాగలదోకనుగొందునిన్ను నీ
రకపుజనాబులెందరిల * రాలిరాంబుననున్నవారొ యి
చ్చి కి మదియెంచబోకుమిది * సత్యమాసూర్యసుతా! శ॥ ౪౫
- చ॥ కిరమనురక్తిరామవద * కంజయుగంబునునల్కయిమ్ముగా
దిరుగుమహానుభావులును * ధీమణులైననునీకుజిక్కి పో
దురుపలబడజంకలలు * దుర్జనులందరునీనహయాకుల్
బయవడిపాపవృత్తిజను * వారిలునీపఱుగో శ॥ ౪౬
- చ॥ సచియుగమూర్తముండెలియ * సజ్జనుకాన్యాలచెంతజేరగా
దరుణులుపంశెయిందెదరు * తధ్యముదానికి సూలకారిణం
బరి యశశీరభేదముగు * సందుబరస్వరకామతంత్రమై
పరిగునువృద్ధులైననిటు * వాప్తిబద్ధిధరణి శ॥ ౪౭

చ॥ ఓ॥మి॥లేనివారికడ * సందరువారలజెంతజేర్చలే

కూడిమినిల్పబోరుకడ * కుంబలుక * మది నెంచబోవర
వార్గరలబంచజేరుటని * వార్యుకారిణమేమటన్న ని
పార్గరణకప్తములో వరుస * గాతలపైబడునో శ॥

రక-

ఉ॥ ఏనుపరాల్పేగుండనని * యేరువచించరు మాడరాదు కా

ర్యానుగతిందలంచి యిడ * యకానినికాదనినిర్ణయింపవి
జ్ఞానమైయిన్నిరూపము * గన్పడువారిపురాకృతంబుచే
నైనవిధానమానిజనులూ * యవతారములు శ॥

రక-

చ॥ మనమున నెదిలోచినను * మానముమానివచింపరాదు తె
ల్పింపయదినిక్కమైనను పి * వేకవిహీనపు లోకముది క
ల్గనిహసీయించు * శంకయగు నాయవతారశక్తిగరాజ్యక
మనుజునమాన వేషమన * మానునగీచుమీమక శ॥

౫౦

- చ॥ విలసదనంతరూపముల * వెల్వడజేసిన యట్టిమూర్తిగో
గలగుణభేదముల్ తెలియ * గాగలవారల మహానులంకురీ పూ
నులహృదయపుష్పంచమున * నూల్గొను వాడువుగాణమూర్తి
వారలనుడిగింపజూచుఖుల * రాజపురి వననోశి॥ ౫౧
- చ॥ రవికిరణంబులందఱులు * రాజులునల్లు శివస్వరూపముం
దవితధనీతిగోళములు * నారయగన్వడు జీవదేవి నం
భవములు వానియందెకల * వస్తువుతేజము దానిరూపమే
ప్రేమినుల రామరూప్తయని * భావనచేయవలెకా శి॥ ౫౨
- చ॥ ధరబహుకాలములనుచు * ధర్మమునానందధర్మరక్షణ
స్ఫురదవతారమూర్తి ముని * సుఖ్యహృదంతరదేవుడేవుడం
చరియకమానవుండెకద * యందుర కేపదివేలుకొంగలం
దిదిగెడురాజహంసలగ * తిక్తసహవాసతనోశి॥ ౫౩

- ఉ॥ ఉన్నదివీడి లేనిదొక * హోయ్యటి సత్తినబెట్టి గొంచు పే
రెన్నికగన్నవారిచి నే * యనుకొందురు బాహ్యజ్ఞేతిరా
భ్యున్నతి యందు కేముచిదు * యాత్మబరాధిపుష్కధనంబు చే
కొన్నివిధానవేదవిధి * గోరుటనీమహిమక శ్శ॥ ౫౪
- ఉ॥ సమ్యక్తిగావచింతునొక * సంగతినిపును శాంతిబుది పూ
లమ్మినచోటగట్టియుల * సమ్మేడుకాలమువచ్చె నన్యదే
శవంతులు బాగుజేయజెను * చారణనే సంగబాటకూటి పే
రమ్మలద్యలయ్యె * పరమార్థముదాగెగదా శ్శ॥ ౫౫
- ఉ॥ మంచికులనబుట్టెయ * మంజసప్తతీనిబూస నందుయా
సిందినవారిభక్తుణము * సేయుదు వెట్టిమహాత్ముడైన
మ్మించిశ్చరమ్మగోసెనపు * మేదినిబోబరరాజబుద్ధి నా
గంచిచిగర్వనీకుయశ * మంతెయనీలుటకే శ్శ॥ ౫౬

చ॥ ఫలదములై నమంజ్రముల * వశ్యముగా జపియింపవచ్చునా
 ఫలములనందవచ్చునా శు * భములనొందగవచ్చు నాశ్శివి
 శ్వలముగనుండవచ్చు * విలసిద్యశమంగనవచ్చు జిత్తసం
 చలనం జేయవచ్చుయె * విశాచములై లగునో శ॥

౫౬

ఉ॥ కూరిమి నొక్కడొక్కచి * గోరియొనర్చనశక్తి ముగ్ధుల్
 వారముముట్టజేయడను * వాకుకబెట్టినలోటులేదు స
 త్కారమేయది! నిష్ప్రతిక * గారణమాలేచనికాన్యదీక్షచే
 కూలెకుదా శాంతియుఃతుం * లేకుతావదియు శ॥

౫౭

చ॥ నిమిషవిధించినట్టిపని * నామునరింగ లేకయన్యధ
 ర్పిములొనరింపబూనిలన * మంజనమాతమ దైవకూటకం
 చముని డనగదోలన * శక్తుమనన్యలకూటబడ్డనా
 గమునదలించునా? నిజము * గాగ్రహ యుగపడగుశ॥

౫౮

ఉ॥ బూటక మైన మాటయన * బోకుమోమహి మావిశేష మా
 పాటికి దెచ్చె నాయనుభవ * వృధలన్నియు వాస్తవముగా
 నాటని మాడవచ్చుననిన * మృషకాదుజగత్ప్రసిద్ధమా
 మాటయటంచు పద్యముల * మాదిరిజెప్పితివ శ॥

౬౦

ఉ॥ ఉన్నది మోట్లలంచముల * కున్నది కోర్టుల పాలు జేయగా
 నున్నది వారకారేకిడ * నున్నది పీడరుభర్షకముగా
 నున్నది కానిధర్మమన * నొకటిపుచ్చినవక్కలేమిగా
 నున్నది ద్రవ్యవంతులకు * నోపకనీమహిమ శ॥

౬౧

ఉ॥ బూటకు వైరిభూసురులు * భూపతులన్న సుధర్మనాశనో
 త్పాటకిలించేవృత్తినడు * పందగిరట్టలెద్రవ్యవంతులు
 మాటకు వడ్డియాయకము * మాన్యులకొంపలుదీమునట్టి వో
 రాటకు వైరిటంచనగ * రాదువిరోధమగు శ॥

౬౨

చ॥ పవిత్రమౌక్త్యమూలుదల * వంపులుజేసినవారిచెంతకుం
జనకుమనుష్యమాతుడిల * సత్యపులెండ్రొముందుండిన
కనుపమనీతిదెల్పిననె * తైననునీకదిబుట్టకక్కనం
దువకైవిచారిమానుకును * తుల్యనన్దోపరింక శ॥

౬-౬

చ॥ చదువులురానియట్టిగురు * చంద్రులు, మూకులదర్శవర్తనా
స్వదులుధరితిశిశువులు * చంచలచిత్తులుమంత్రీపుంగవుల్
పదపడినీతిలేకపర * భామలబట్టెడువారుపండితుల్
కదలేమరాజ్యమందుఖల * కాంక్షిలూభకరాశ్శ॥

౬-౭

చ॥ ఖలులకుబంకునాలెలివి * కాదనువారికిగుండెగాలమూల్
తిలపడితిట్టువారికిసి * ధారలు, స్వీయకులైకర్మదూ
కులకురితాంభోధర్మమన * రోయనివారికిరామభాణమూల్
కులలలగండ్రతైరలు * నూర్చిమదుక్తులనశ్శ॥

౬-౮

చ॥ అమృతమూర్తిదర్శనః * మామకులంబులతల్లెలత్తునా
 ధనమునొంగుకొకల * ధన్యులు, దొంగనదొంగయుంగనం
 జనగతిహానిహానిగన * హానినహానితొప్పిపంచమా

౬౬

చ॥ తవిగనహలదైవప్రతికి * తన్నుమానక్తిహయా! శ్శ॥
 అరయగభర్తమూర్తుంగు * పట్టిమహాత్ములకుండరాము
 ధరణియనచ్యవత్సవిధి * తన్నుమూర్తిననుయోచితకీయా
 సరణిసమాప్తిజేసికొన * హానియోచితకీరగాత్మలం
 జనుపుటలామోనము * యనహాతన్నమహిమక్ శ్శ

౬౭

ఉ॥ తాంగుమహాత్ముకూర్తింగవి * నాజితప్తులనాబధ్యైసం
 యోగములయ్యెద్యుజగ * లుతిముక్తైశ్శతిష్ఠిమాణమూర్త
 నాగకలకుభారతపు * చాటుపుశ్శేష్మలయ్యెంగోకమం
 క్తగతిబట్టనోప్రలియ * దేకననమహిమక్ శ్శ॥

౬౮

చ॥ జనన మౌకష్ట్యమౌత్సుక * జాలినజీవనమప్పు బాధకై
 పనివిడి చేతదేశపరి * వర్తలుజేసితినింతకంటె నీ
 ఘనతలి కేమిశక్తినియె * కాయెక్కిజూపగనన్నికష్ట
 జనినసుఖంబు నీవెయిడ * జాలినవాడవుగా శ॥

౨౯

ఉ॥ మంచినచింపమంచినంచిన * మాన్యలనించకమంచిమాటన
 మ్మించెదరంచుజంటవడి * మేలునెఱుంగనివారిబ్రోమగా
 నెంచిపునార్జితాఘమాల * నీడిచివేసియుగాన బంధ మి
 ట్లంచుచిరార్థమిచ్చునుగు * కాత్ములు దేవతలో శ॥

20

చ॥ సమయముడప్పిసోపనలు * నాగపురేచనమాటగారవా
 రముమరరమ్మటంటలు * ధన్యుమన్యరహితార్థసూక్తులు
 నెమరుకురానిగొరవము * నిర్మలచిత్తులగాంచకుండుటే
 కుమరికిభూచణంబు * రక్షకశుభకార్యమగుశె॥

21

- చ॥ పశ్చిమిమంబరామనద * పద్మసుధారసమాని నిశ్చల
పశ్చిమిమంబరామనద * భాసితులైదహనిభాముది
పశ్చిమిమంబరామనద * చంద్రులభూపణమన్నహానమే
పశ్చిమిమంబరామనద * గీహపవాగిమగుక్ష శ॥ 2.9
- చ॥ ఎదిగిరసిమంబరద * మేకడుచేగిగొనంగు, దళివ్యమా
పవలకు పచ్చదామకొన * బ్రహ్మచరమ మేక్షనాధనా
స్వమగువీధి, మకాంబుళు * భస్కరమన్నుట, శాంతిబుద్ధి దు
ర్బదాలకురానుభాణమున * మజ్జనరక్షక! యో శ॥ 23
- చ॥ కలియుగనాలకంబుళు * గర్హముదానికసూత్రధానివై
చెలగెడుబుద్ధిమంబు * చేయగ నానివినీకులేవనం
గలపక్షిసహాయకులు * గల్పవిత్తులుమందబుద్ధి
రలుకవహింపనేలయుగ * మారయనీదెకవా? శ॥ 24

ఉ॥ లాభకైకకార్యము * లక్షణముల్ గల్గిహిమించిగౌరవ
స్వాభిమతచరమాణవచ * నావళిసంత ముమివావటంచుమి
శేభర ముంచుచుదమ * కేర్పడుదారిలోతుజూచిమా

కేభయముంగైగానగ * సంత్యసిరంకుశతక్ శ॥

27

ఉ॥ విసర్వరసంకము * తైవవిధర్కములన్నివమ్ముగా
నైనవిదైవశక్తికర * వైనదిపాదుపమన్ననేటికా
తైనాస్త్రిలవర్తితెగ * కానది యన్యమతంబునిక్కగా
నైన గాన్వర్తిహుభ * ముదిలోకమిక్క శ॥

28

చ॥ తరతరము భజించినిరు * భవ్యతనందినవాడెవ్వరో
యెరుగముచ్చిగూర్చిగర్ధ * తెన్నియెంచుముడుపవ్త్తియే
యిరవగునలగునిన్నియన * నేలబుగాకృతకర్మలీపుగా
దురగివచింపడికానతి * ధీరతనీమహిమక్ శ॥

29

ఉ॥ మోమునజంద్ర క్షిపయి * భూషణమౌభుజగంబు వానిపై
భూవికీడిగ్గుగంగయహి * ముఖ్యము హారముకై కుక్కునల్పపా
ధామముద్రష్టిభక్తులకు * దానినొసంగెడుమందహాసముం
జేమివహించుశంకరుని * వేడెడనిన్నడఁక * శ॥ 25

ఉ॥ కాలభుజంగమస్తమున * గాలిడిచెతు సాచిహారసం
చాలితనాట్యమ౯సలుపు * శంకరమిశ్చక్రికృష్ణదేవునా
చాలిటిసత్యపాకలను * భక్తిభజంతమహాదుశ్చక్రీన్
వాలక మొక్కమాట * యడపక మదిరంజిలగ్గళ * శ॥ 26

చ॥ మాయిక్కుడైనవాడుదన * మాయలనందరిముందజూడనా
మాయలజిక్కువాడెవడు * మాయకుజ్జగ్గనివానిమాయుల
మాయగనున్నదీప్తగము * మానసమందుదొండకిడ్డి మూ
రాయిలెబుదిముంచెదవ * నలతమనౌమహిమ౯క * శ॥ 27

- చ॥ శివునకు రామచంద్రానకు * జెందదు క్షేత్రము వారి వేరుగా
 గవిలిచియెందు కైక్కనివి * ధంబున స్థియనుత్యోగనాదనం
 పౌవణసధంబునంబడుట * పాపముబచ్చికుముక్తి లేదునా
 స్తవమభవవ మోక్షరమ * ధర్మము పెండ్లాన లే శ్శ
 చ॥ హరిహరమాపభేదముల * నాత్మీదలంపితి శర్మచాదనం
 భక్తులు కాని శర్మగుణ * వాసితుడీజగవంతుడొక్కడా
 సరసునిలో జగంబునాచు * సస్యముగాగ మనించి తానత
 త్కిగుణకు బాత్తులై మూఁవి * ధమ్మననండ్లదగ్గ * ౧౨
- చ॥ తెలుగునబుట్టి నూబయలు * జెల్లయి నీలపయోదయాప్తమై
 కలజగ మెల్లగవ్వకుచు * గాంచలయింతుచు వానుదానగా
 జెలగుచు సర్వలోకమాలు * జీవనమూహము వచ్చిపోవుచు
 విలయముజెంది నిల్చినది * విశ్వరూపై వసున * ౧౩

ఉ॥ మానులఃత్కవీశ్వరుల * మాన్యులధీగుల చెల్లవేళనీ
 నూనికలంతబైబటయో * యో విసమాన్తముగాదలంచునీ
 మానవపంక్తి నట్టుపడి * మారలుబాచుట మెండుకష్టమే
 కానిభలంబులేదుకలీ * కాలవిధంబిదియో శే॥

౧౪

చ॥ కలిగినవాణిగుర్మిగుల * కల్పిషచిత్తులనిట్టివారనక
 బలుకగవ్యానిబ్రహ్మవి * వర్షులకియ్యదివృత్తికాదనం
 దలపకులోక మెల్లచెడు * దారిబట్టిననీతిబెల్లగా
 నలసినబాద్యతల్ కవుల * కైగలవెచ్చటికిక శ్లో॥
 తిట్టితినంచునీనకు * దేశములెల్లననంచరించు

౧౫

ఉ॥ పట్టునభ్యాణములేనినీ * పంచకసేవలుజేయలేకయా
 కట్టి యిహ్యోనినీచి * కారముఘోకపైనిలేకయా
 పైపైదవంచునీపయికి * వీరుడనెఱిగిలిక శ్లో॥

౧౬

- చ॥ ధనకనకాన్నవప్రముల * దల్పకయుండిననందనాపుత్ర
 పెంచివత్తిచంకెదగు * విజృంభణమరుతాసుగోరనా
 జనములెమోపనాడితఁ * సాధ్యుడుడాంబికడంచునిందజే
 యునవెనడియకెవ్వరన * ఘాత్యునిఁగోభమునఁ ॥ ౧౭
- ఉ॥ భారతరాజ్యలక్ష్మీపర * భాధలకోర్కకంటిసరుము
 న్నిరసనేశ్చుచున్నదిప * నీతిపటాబలెనీకటాక్షు
 సారచిశాంతిశాస్త్రికకు * చరగభోజనమిచ్చిజేసిక
 న్నారగవిద్రాహోపుగతి * గూచనజేసెదనో ॥ ౧౮
- చ॥ ఇనమిడికాంచనంబుగొని * యేగకువారిలనమ్మిభూముల
 మ్మినధనమల్లవిద్యకయి * మెప్పువడంగననాశజేసిసే
 వనలకుజిక్కిన్గొనుచుత * పద్ధతివిడిచఁచిమిత్రు
 చనలకుబాల్పడంజనుట * లారయజిత్రమగు ॥ ౧౯

ఉ॥ శ్రీరఘురామచంద్ర * సీరుహసత్యవిలాసశేనువా
ధారముబ్రహ్మకుండశశి * ధామసదక్షరమంత్రీరాజమా
కారముతత్యనూర్పరి * కల్పితరూపమేలోకవశ్యసం
శారములోకమంగళపు * పాక్కుండునీనుతుల్య శ॥

౯౩

చ॥ సరసుడనీపదాబ్జ్యతి * జాలిననీతినిమిత్రవాక్యసం
భరితిమర్తిరచించితిబ్ర * పంచవిదిత్రమునీవుసాక్షిగా
దొరకొనులోకువేసునను * దూరరునన్నననగచునీ యెడ
విరసములేదునాకుగృతి * వేగొనుమీనెయిక్క శ॥

౯౪

చ॥ పరకరుణాసముద్ర తను * పాదములంటివచింతుదర్శనం
బరయనొనిగిపాపహ * తాత్పువినన్నననగిహిందుమో
శ్వరిసముజేడ! యాశెలెక * సారమెఱింగినవాడవీవె యో
లిరుణముపందుగావదను * దాతెవునీవెగదా? శ॥

౯౫

చ॥ ఆరయగ నిందువుల్లావురు * మారములేమయలేవటంచున

నిరసన జేయగూడదతి * నిర్మలతేగననన్ని సంగతుల

దొరకునుగనిహర్ష * నివలొకమిదేశనవచున్దక్షి

శ్వరమృదువాక్కుధాబళి * భవ్యమణివిదయో శ॥

ఉ॥ మీసములున్న నేమియల * మీసముగడములున్న కేమిచి

శ్మసములేనివానికను * వొసధికారములున్న కరుయో

వేసములున్న నేమికను * విశ్వతధర్మమునర్పలేనిరా

కొరరలనించుచున్నవలు * విశ్వరంబుంబిగల శ॥

చ॥ ధరరణికుభిక్కుమ్రాంచితివి * ధానులుధ్విక్కులునవమూలికా

ధరులుననమాధవల్ వివిధ * ధరవిశారదులేకగుపపసం

భరితలుననమాధవల్ వివిధ * వారిధిగుళికగుణానముయిత్రా

హరిహరులలభింశుహృద * యముననవమగ్నిదిగా శ॥

చ॥ సరసత వేలమూరికుల * సుభవుడాల్మపరాతత్వసం
స్కరణగుణానువర్తికవి * చంద్రదుజానక్తి మయా ౨ శం
కరశతకప్రకేషశత * కంఠపురాకృత్యర్మరూపసం
భరితశ్చ నైశ్చరాంక్షితము * భాసిల్పవాసెనిల్క శ॥

౯౯

చ॥ తనపుశ్చరీరధారులకు * దారక మైతన రాగుధర్మము
మనమున నెంచిచేయ * నసమప్రతినిష్ఠునుండనాధున
జ్ఞనసుక్ష్మతాడిచూజిత * విచారముల్ గురు నేవనారతి
జనుటకుముక్తి కైంసటకు * సైతముకాయ మె కాశ॥

౧౦౦

చ॥ కపులునిరంకుశప్రతిభ * గల్గిననారనలోక మందువా
నవ మెయగురవిప్రతిభ * దాకనినంగతి నై నగాంచగా
బ్రహ్మలక్ష్మీనిల్పబర * రాజభయమ్మునువాపబూర్వసం
భవములదోలి మోక్షకర * పద్మతిజూపనిల్క శ॥

౧౦౧

ఉ॥ ఊరకతో చింతనము * యోచితవాక్కులపతోపూర్తిగా
గూరిచివోయలేదు * కనుగొన్నవినిక్రమునామహీనసం
బారపుభారతంబనుభ * వమ్ములుకల్పనలిందులేవుని

స్వార్ముటంచునెంచదగు * సంగతిగాదిదియూ శ॥ ౧౦౨

ఉ॥ మంగళమర్కపుతో! జయ * మంగళమోరవివంశదీపకా!
మంగళమోమహాత్మ! వర * మంగళమోజనవంశ్య పూర్వక
రాంగవిలాసవేషచరి * తాత్మక! మందవిసోదనరకా!
మంగళరూపజంతుచయ * మంగళ! మంగళమో శ॥ ౧౦౩

ఉ॥ మంగళమార్తిహరునకు * మంగళమార్తజనానుమోదికీ-
మంగళమోదిరూపునక * మూముకసద్దహచక్రివర్తికీ-
మంగళమచువప్తిస * మాపకమంగళమిచ్చినాడనా
మంగళనీలదేహ! జయ * మంగళహరతుభు శ॥ ౧౦౪

సర

చే! కంగన మోగి ధర్మమన * గాని డక్కడ పూజా నిశ్చయమే
 మంగళ మోగి లేచెను * మాచ్యల కల్యణల కాద్యల ద
 స్వాగత్య నిష్ఠాన లితి * కా మేర మేద్యల దాశక మహ
 మంగళ హరతుల్ శత్రుము * మానలా సంకేదనో శ||

౧౦౫

సంప్రదము.

“శ్రీ శారద” మాద్యాత్మరశాలయందు మాదిరింపబడినది. పత్రికాండు.

“జౌరద” వారపత్రిక.

సం॥ చందారూ. 4-0-0.

—అభిప్రాయము—

ఇట్లున్న రాజకీయములను గురించి మనకు చాలామంది ముఖ్యమైనవి. సర్వములు
మనకు సర్వమును తెలియించును. రాజకీయములలోని చరిత్రలు, మనస్సును
యేగాక మన, సాంఘిక, సాహిత్య, సాంకేతిక కర్మసాధనముల వివరము
లు చక్కగా తెలుసుకొనవచ్చును. గాన, సర్వము, చందారూగా జేరి యీ
చిన్నవారసత్వము అభివృద్ధి పొందునోరుచున్నాను.

పత్రికాంధ్ర వనంశంకరశర్మ

(కర్నూలు జిల్లా)

సంపాదకుడు.

